



Beste lezer,

Het miezerweer doet ons tot het besef komen dat niet alle gemaakte beloften worden nagekomen. Het recht om actie te mogen voeren voor een beter milieu werd ons al meermaals beloofd. Dat het nog steeds geen verworven recht is, heeft Greenpeace onlangs mogen ondervinden. Het Handvest voor de grondrechten van de EU werd uiteindelijk toch maar niet opgenomen in het nieuwe EU-verdrag en het Vlaams Belang spijsst nog steeds haar kas met onze belastingcentjes.

De Liga zou de Liga niet zijn, als we bij de pakken zouden blijven zitten. 's Ochtends vertrekken we monter met een paraplu naar het werk (volgens de wet van Murphy zou de zon dan niet lang meer op zich moeten laten wachten), op de persconferentie van Greenpeace hielden we een pleidooi voor een écht recht op actie en onze voorzitter bracht een bezoek aan de informateur om de rest van ons verlanglijstje voor te dragen.

Dus, beste lezer, zolang de Liga bestaat komen er na de regen... mensenrechten !

Veel leesplezier!

de Liga voor Mensenrechten

[Procedure afnemen partijdotatie Vlaams Belang geschorst]

Iedereen herinnert zich nog levendig de veroordeling van de drie VZW's rond het Vlaams Blok wegens het kennelijk en herhaaldelijk aanzetten tot haat ten aanzien van bepaalde bevolkingsgroepen. Na het proces hebben een aantal politici het initiatief genomen om de partijdotatie van het Vlaams Blok te laten afnemen. Partijen die de fundamentele rechten vastgelegd in het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens niet respecteren, kunnen immers volgens de wet op de partijfinanciering hun dotatie verliezen. Aangezien het recht om niet gediscrimineerd te worden een zeer belangrijk mensenrecht is, is in dit geval duidelijk dat de partij niet langer overheidssteun verdient.

Parlementsleden van SP.a-SPIRIT, PS, MR en CdH zijn in 2006 met de procedure voor de Raad van State begonnen. Eind 2005 dienden Kifkif en MRAX een klacht in na de uitspraak van Philip Dewinter in het tijdschrift Jewish Week dat het Vlaams Belang een 'islamofobe partij' is.

Volgens de initiatiefnemende parlementsleden heeft het Vlaams Belang ongeveer hetzelfde partijprogramma als het Vlaams Blok en voert ze dezelfde propaganda. De Raad van State moest binnen zes maanden oordelen of het Vlaams Belang de wet op de partijfinanciering overtreden heeft. Dat is nog niet gebeurd. Op vraag van het Vlaams Belang werden twee staatsraden gewraakt omdat ze niet objectief konden oordelen over de klachten. De twee magistraten zijn lid van het Centre de droit public van de ULB, dat onder meer bezig is met 'de strijd tegen extreem rechts'.

Ondertussen is de zaak geschorst. Omdat het parlement ontbonden is, zijn er immers geen klagers meer. Nu is het wachten tot er een nieuwe commissie Verkiezingsuitgaven is samengesteld. Als één derde van de leden van die commissie laat weten dat ze de klacht willen verderzetten, kan de zaak verder behandeld worden.

[Fatik en TvMR]

Abonnees mogen begin volgende week hun **Tijdschrift voor Mensenrechten** en/of **Fatik, tijdschrift voor strafbeleid en gevangeniswezen**, in de bus verwachten!

De inhoudstafels van beide tijdschriften kan je alvast raadplegen op de [Liga-website](#).

Interesse in een abonnement? Neem een kijkje op de website!

Fatik, tijdschrift voor strafbeleid en gevangeniswezen, brengt een **themanummer** uit over de **nieuwe interneringswet**. Verschillende experts laten hun licht schijnen over de nieuwe wet.

[\[inhoudstafel\]](#)

In de Belgische gevangenissen verblijven heel wat ‘geïnterneerden’. Als een beklaagde niet verantwoordelijk wordt geacht voor zijn daden, zal deze persoon niet veroordeeld of ‘gestraft’ worden. In dit geval wordt een interneringsmaatregel opgelegd. De bedoeling van deze maatregel is enerzijds om de maatschappij te beschermen en anderzijds te zorgen voor een medische behandeling en begeleiding van de geïnterneerde. Van deze tweede doelstelling komt doorgaans niet veel in huis. Geïnterneerden worden veelal opgesloten in de gevangenis, soms tussen de veroordeelde gedetineerden, zonder adequate behandeling en begeleiding.

Al jaren is iedereen het er over eens dat geïnterneerden niet in de gevangenis thuishoren. Maar toch werd er tot voor kort weinig ijver aan de dag gelegd om de situatie van de geïnterneerden daadwerkelijk te verbeteren. Daar lijkt nu verandering in gekomen. Aan het einde van de legislatuur heeft het parlement op de valreep een nieuwe interneringswet goedgekeurd. Deze wet vervangt de Wet ter bescherming van de maatschappij, die sinds 1964 ongewijzigd bleef! Zal deze wet echt verandering brengen op het terrein? Zullen de geïnterneerden de behandeling en begeleiding krijgen waar ze nood aan hebben en recht op hebben?

Uiteraard valt het toe te juichen dat eindelijk de nodige aandacht wordt besteed aan een lang vergeten en verwaarloosde groep. Maar de praktijk zal pas uitwijzen of het de heren en dames politici echt menens is. Want zonder forse investeringen op het vlak van de verzorging, zullen de geïnterneerden – ondanks de nieuwe wet - niet uit de vergeetput klauteren!

EU-Grondwet light: het nieuwe Verdrag van de Europese Unie... zonder Handvest Grondrechten

Zeven jaar geleden werd in Nice het Handvest van Grondrechten ondertekend. Het handvest telt maar liefst 22 pagina's en beschrijft de burgerlijke, politieke en sociale rechten van de EU-burgers. Het werd één van de belangrijkste breekpunten van de recente onderhandelingen over een nieuw EU verdrag.

Twee jaar geleden werd een ontwerpgrondwet opgesteld voor de Europese Unie. Het Handvest voor Grondrechten was geïntegreerd in de tekst en vormde dus een wettelijk bindend deel van de overeenkomst. Het ontwerp werd uiteindelijk nooit wet, doordat de tekst in Nederland en Frankrijk bij referendum afgekeurd werd. Sindsdien wordt gewerkt aan een nieuw basisverdrag voor de EU, dat de Grondwet moet vervangen. Vorige week vonden de allerlaatste onderhandelingen in de Raad van Ministers plaats. De status van het Handvest Grondrechten vormde één van de belangrijkste discussiepunten.

Volgens sommigen is het handvest - waarin staat dat mensen recht hebben op dagelijkse en wekelijkse rustpauzes, op preventieve gezondheidszorg, op betaald zwangerschapsverlof, en op sociale en huisvestingsbijstand - een sterk symbool voor de waarden van de Unie. Zij stellen dat het handvest enkel de reeds bestaande rechten samenbrengt die vermeld staan in de bestaande EU-verdragen en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (waarbij alle lidstaten partij zijn) en deze van de EU-rechtspraak.

Tegenstanders (zoals het Verenigd Koninkrijk en Nederland) vrezen dat het handvest het toepassingsgebied van de Europees recht zal vergroten. Het Europees Hof van Justitie zou bevoegd worden voor het recht op collectieve onderhandelingen en collectieve actie, het recht op bescherming van persoonlijke gegevens, het recht op behoorlijk bestuur en op bepaalde regels betreffende bio-ethiek. De laatste 3 kwesties (gegevensbescherming, bestuur en bio-ethiek) zijn "nieuwe rechten"; voordat ze opgenomen werden in het handvest werden ze niet expliciet beschermd als fundamentele rechten in de EU.

Uiteindelijk konden alle Ministers zich vinden in een tussenoplossing. Ze kozen ervoor het Handvest niet integraal in het nieuwe verdrag op te nemen. In Titel I over de waarden en doelstellingen van de EU komt wel een verwijzing naar het Handvest. Ook het toepassingsgebied wordt in dit artikel omschreven. Het Handvest wordt juridisch bindend, maar zal enkel toegepast worden op wetgeving en handelingen van de EU-instellingen. Bovendien wordt een specifieke clausule opgenomen die stelt dat het Handvest niet geldt in het nationaal recht van het Verenigd Koninkrijk.

Expressievrijheid van actiegroepen

De Liga voor Mensenrechten keurt de handelswijze van Electrabel en de houding van de Belgische gerechtelijke en politieke diensten in de zaak tussen Greenpeace en Electrabel scherp af.

In wat volgt wordt de mensenrechtelijke kant belicht van de strafklacht wegens bendevoering die bij de onderzoeksrechter in Brussel neergelegd is door Electrabel. De rechtszaak die hangende is, is immers niet alleen een kwestie van de toepassing van de strafwet, maar vereist vanwege de rechter ook een interpretatie en toepassing van het recht op vrijheid van meningsuiting – een grondrecht dat beschermd wordt in de hoogste juridische documenten van ons rechtstelsel: de Belgische Grondwet en het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens. De Liga spreekt de hoop uit dat de strafrechter de mensenrechtelijke kant van deze zaak het gewicht zal toekennen dat haar toekomt.

Nog even kort de feiten: op 27 oktober 2006 organiseert Greenpeace een actie aan het hoofdkantoor van Electrabel in Brussel. Voor dag en dauw strooien 14 activisten van de milieuorganisatie met behulp van een vrachtwagen een strook kolen uit op de stoep die naar het kantoor leidt. De strook is ongeveer vier meter breed en tien meter lang. Hij wordt in de breedte afgebakend met rode vaten voor nucleair afval. De slogan die de activisten op spandoeken ontrollen laat aan duidelijkheid weinig te wensen over: “Electrabel: het is jouw energie die vervuult”. De werknemers van Electrabel zijn genooddaakt over deze rode en zwarte loper hun werkplaats te bereiken. In zijn perscommunicatie en op zijn website herhaalt Greenpeace welke boodschap het met deze actie wilde verspreiden: het klaagt het gebruik aan van verouderde steenkool- en kerncentrales die bijzonder vervuilend of gevaarlijk zijn.

Electrabel legt prompt klacht neer bij de Brusselse onderzoeksrechter, onder andere wegens bendevoering. Op dat laatste misdrijf staan verschillende mogelijke sancties: vrijheidsstraffen tot vijf jaar voor alle leden, evenals de mogelijke ontbinding van de vereniging Greenpeace België. Door de politie worden huiszoeken verricht in de zetel van Greenpeace en talrijke verhoren (meer dan vijftig) worden afgenomen.

Hoe verhouden deze feiten zich tot de vrijheid van meningsuiting en de vrijheid van vreedzame vergadering? Is de expressievrijheid van Greenpeace geschonden door de strafklacht van Electrabel?

Om een antwoord te kunnen formuleren op die vraag, moeten we te rade gaan bij de artikelen 10 en 11 van het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens, waarin onder andere de vrijheden van meningsuiting en vreedzame vergadering beschermd worden. Gezamenlijk behelzen die vrijheden ook de actievrijheid. Dankzij de rechtspraak van het Europees Hof voor de Rechten van de Mens kunnen wij zelfs vrij precies nagaan hoe ver die bescherming in het geval van Greenpeace Belgium vs. Electrabel reikt. Het mensenrechtshof heeft immers al in 1999 uitspraak gedaan in een zaak die precies de actievrijheid van Greenpeace betreft: de zaak Drieman e.a. vs. Noorwegen van 4 mei 2000.

De heer Drieman was op het ogenblik van de feiten (zomer 1994) directeur van Greenpeace Nederland en leidde een actie van zijn organisatie tegen walvisvaarders in Noorwegen. Samen met zijn kompanen voerde Drieman een maandlang campagne waarin hij met verschillende actiemiddelen de afkeuring van zijn organisatie voor het doden van walvissen voor commerciële doeleinden liet blijken. Op 23 en 24 juli 1994 culmineerde de Greenpeace-campagne in een risicovolle actie waarbij de activisten van Greenpeace zich met rubberbootjes tussen een walvis en een harpoen manoeuvreerden, die vanop een schip op het dier gericht was. Nadat zij een aantal keren de jacht op die manier onmogelijk maakte

hadden werden zijn gearresteerd opgesloten, en uiteindelijk door een rechter strafrechtelijk veroordeeld tot een boete. Werd de boete niet betaald dan zou een (beperkte) gevangenisstraf volgen.

Drieman tekende tegen die veroordeling door het Finse gerecht beroep aan bij het Europees mensenrechtenhof, en riep daar in dat zijn recht op vrijheid van meningsuiting en vreedzame vergadering geschonden was. Hope oordeelde het Hof?

Een eerste belangrijk element van de uitspraak was dat het Hof de actie met rubberbootjes van Greenpeace als de uiting van een mening beschouwde – de mening dat het doden van walvissen onaanvaardbaar is. Een mening die de bescherming geniet van de artikelen 10 en 11 van het E.V.R.M. Die bescherming impliceert dat een beperking van de activiteitsvrijheid van Greenpeace alleen geoorloofd is wanneer zij noodzakelijk is in een democratische samenleving. De arrestatie en strafrechtelijke veroordeling van Drieman en de zijnen is dus alleen geoorloofd wanneer daarvoor een dwingende maatschappelijke behoefte bestaat in een democratische samenleving en wanneer die vrijheidsbeperking proportioneel is.

Jammer genoeg voor Greenpeace oordeelde het Hof dat in de zaak Drieman van zo'n democratische noodzaak sprake was. Dat was allicht anders geweest wanneer het Hof de meningsuiting van Greenpeace – de actie in rubberbootjes tussen harpoen en walvis - beschouwd had als 'political speech' een soort meningsuiting die onder het Verdrag een extra ruimhartige bescherming geniet. Het gaat om uitingen over onderwerpen van algemeen belang, die relevant zijn voor het publieke of politieke debat. Aan de actie van Greenpeace werd die bijzondere bescherming ontzegd omdat zij het leven van de actievoerders in gevaar bracht, derden ertoe dwong om een wettige activiteit te staken (het jagen van walvissen was in dit geval in overeenstemming met de wet) en was niet geheel geweldloos was.

Al heeft Greenpeace in de zaak Drieman het onderspit gedolven, als we de principes van het arrest toepassen op de zaak tussen Greenpeace België vs. Electrabel zijn er veel redenen tot optimisme.

Eerst en vooral valt het uitstrooien van kolen voor de deuren van een elektriciteitsbedrijf zonder enige twijfel onder de beschermingsfeer van de artikelen 10 en 11 E.V.R.M. De actie van Greenpeace komt neer op de symbolische uiting van een opinie over een politiek thema van algemeen belang: de energie- en milieupolitiek van België en van het grootste energiebedrijf van het land. In tegenstelling tot de actie van Greenpeace in Finland brengt het kolentapijt geen gevaar met zich mee voor de actievoerders, verhindert het geen wettige commerciële activiteiten (de werknemers konden probleemloos naar hun kantoor) en is het geweldloos. Er moet daarom vanuit gegaan worden dat de actie van Greenpeace wél de bijzonder ruimhartige bescherming geniet die het Hof toekent aan 'political speech'.

Dat laatste impliceert dat een beperking van de activiteitsvrijheid van Greenpeace België alleen geoorloofd is wanneer die ten strijke noodzakelijk is in een democratische samenleving. Dergelijke strikte noodzaak is op zijn beurt pas aanwezig wanneer de getroffen maatregel (in dit geval een veroordeling wegens bendevoering) 'onmisbaar' is voor het bereiken van een legitieme doelstelling van algemeen belang (waarschijnlijk bescherming van de openbare orde). Dergelijke onmisbaarheid is hier zeer ver te zoeken. Het lijkt eerder aangewezen om in deze zaak het strafrecht geheel en al op stal te houden. Een vergoeding van de door Electrabel geleden geldelijke schade – voor het laten opruimen van de kolen - lijkt de meest evenredige en aangewezen sanctie.

Als de strafrechter in de zaak tussen Greenpeace België en Electrabel zijn gevoel voor mensenrechtelijke proportionaliteit laat spreken, zal de klacht wegens bendevoering weggevaagd worden. En zal blijken dat deze vordering alleen ingesteld is om een organisatie die ons terecht wijst op de milieuvervuiling door Electrabel te intimideren.

